

**Az Oktató Városok Nemzetközi Szövetségének
V. Közép-európai Találkozója**
Budapest, 2005. október 14-16.

Plenáris ülés – szombat, 2005. október 15.– **Előadások**
(a programnak és a beérkezett tömörítvényeknek megfelelően)

Dr. Szabó Szilvia¹: Esélyteremtés, kirekesztés elleni harc

Tájékoztató a készített helyzetfelmérésekről, az országos programokról és eredményeikről – kitekintéssel a jövőre vonatkozó elképzelésekkel.

Dr. Persányi Miklós²: "Esélyt önmagunknak, esélyt környezetünknek!"

- Értékteremtéssel, értékmegőréssel az egyenlő környezeti esélyekért, életesélyekért

Az állampolgárok életminőségének meghatározó eleme a környezet minősége, tehát az egyenlő életesélyek biztosításában fontos szerepet tölt be a környezeti esélyek egyenlősége. A kiemelt területek között említhetjük a városi környezet minőségét, és a fenntartható vidékfejlesztést. A környezettel való együttélésben a hagyományos társadalmak értékrendje kell, hogy érvényesüljön, és a fejlesztések velejárója nem lehet a már meglévő értékek elvesztése vagy veszélyeztetése.

- Globális gondolkodás, európai cselekvés

Az 1992-es Riói Föld Csúcson elfogadott Agenda XXI. számos környezeti, valamint értékőrző, közösségformáló feladatot határozott meg. Az Európai Unió fenntartható fejlődési stratégiájában igyekezett ezeket megjeleníteni, s tagállamait is erre ösztönözni a nemzeti stratégiák elkészítése kapcsán. Az Európai Unió Hatodik Környezetvédelmi Akcióprogramja szintén fogalmaz meg feladatokat az életminőség, életesélyek növekedése érdekében. Az Akcióprogram keretében készülő Városi Környezet Stratégia külön említést érdemel.

- NKP-II - Célok, intézkedések a méltányos életfeltételek megteremtéséért

A 132/2003. (XII. 11.) OGY Határozattal elfogadott második Nemzeti Környezetvédelmi Program meghatározta az ország számára legfontosabb környezeti célkitűzéseket. Az NKP-II keretében elfogadott Tematikus akcióprogramok által meghatározott feladatok jelentős része - a fenntarthatóság jegyében - a méltányos életfeltételek megteremtését célozza, vagy járul hozzá ennek eléréséhez közvetett módon.

- Partnerség az önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, jó hagyományok, új kezdeményezések

¹ Dr. Szabó Szilvia: helyettes államtitkár; Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium

² Dr. Persányi Miklós: miniszter; Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

A jogszabályi háttér csak egyfajta keretet biztosít, az életesélyek valós növekedése aktív cselekvést igényel. Ebben a munkában a kormányzat fontos partnereit jelentik az önkormányzatok és a civil szervezetek. Jelentős szerepük van a meglévő értékek továbbvitelében, hagyományok őrzésében és új, innovatív kezdeményezések kidolgozásában.

Pilar Figueras³: Új fejlemények az IAEC-ben

Részletes áttekintés és a következő Kétévenkénti Kongresszus (Lyon) előkészítésének ismertetése.

Friss Péter⁴: Integrált oktatás

Az Oktatási Minisztérium kiemelt prioritásként kezeli az esélyegyenlőség megteremtését, és ennek érdekében több program is meghirdetésre került:

- I. Sajátos nevelési igényű gyerekek, tanulók integrációja
 1. Nemzeti Fejlesztési Terven belül:
 - a) HEFOP 2.1 intézkedése: „Hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása az oktatási rendszerben”
 - b) ROP 2.3 intézkedése: „Óvodák és alapfokú nevelési-oktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése”
 2. PHARE program: „Fogyatékos személyek esélyegyenlőségének elősegítése”
 3. Középtávú közoktatás-fejlesztési stratégia
- II. A hátrányos helyzetű és roma gyerekek integrációjáért
 1. Óvoda – kötelező a hátrányos helyzetű gyermek felvétele
 2. Alapfokú oktatás – rendelettel meghatározott normatíva biztosításával ösztönzi az iskolákat a hátrányos helyzetű tanulók integrált keretek között történő oktatására-nevelésére
 - a) képesség-kibontakoztató felkészítés;
 - b) integrációs felkészítés az 1., 2. általános iskolai, valamint a szakiskolai 9. évfolyamokon
 - c) „utolsó padból” Program
 - d) Országos Oktatási Integrációs Hálózat
 - e) Útravaló Nemzeti Ösztöndíjprogram („út a középiskolába” program)
 3. Középfokú oktatás
 - a) hátrányos helyzetű tanulók Arany János Kollégiumi Programja
 - b) Arany János Tehetséggondozó Program
 - c) Útravaló Nemzeti Ösztöndíjprogram („út az érettségihez”; „út a szakmához”; „út a tudományhoz” programok)

³ Pilar Figueras: főtktár, Oktató Városok Nemzetközi Szövetsége (International Association of Educating Cities, IAEC), Barcelona, Spanyolország

⁴ Friss Péter: főosztályvezető; Oktatási Minisztérium, Közoktatás-fejlesztési Főosztály

4. Felsőoktatás – a „Szociálisan hátrányos helyzetű fiatalok felsőfokú tanulmányait elősegítő” program
5. További intézkedések

Bakonyi Tibor⁵: A sérültek sportolásáról, fővárosi lehetőségeiről, a paraolimpiára való felkészülésükről

A budapesti fogyatékosok sportolási lehetőségeinek bemutatása. A szervezett fogyatékos sportolás szerkezeti felépítése – magánszemélyek, egyesületek, intézmények és a Szövetség ismertetése. A szabadidős és a versenyrendszer bemutatása. A paraolimpiára való felkészülés tapasztalatai, eredményei.

Ikvai-Szabó Imre⁶: Budapest – tudásváros. A versenyképesség javítása városfejlesztési és rehabilitációs eszközökkel

A keretek, Budapest gazdasági adottságai; a pozitív klaszterek bemutatása adja Budapest, mint Tudásváros alapjait. A fejlesztési elképzelések, készített tervek eddigi megvalósításával elért eredmények ismertetése, a tapasztalatok áttekintése:

- Tudásváros alprogram
 - Dél-Budapest Fejlesztési Projekt-térség
 - Észak-Budapest Fejlesztési Projekt-térség
- Információ és kreativitás alprogram
- Iparfejlesztés alprogram
- Turizmus alprogram
- Kultúra és szabadidő városa alprogram
- Nagytérségi együttműködés alprogram
- Városkörnyéki együttműködés alprogram

Bíró Ibolya⁷: A tanár, mint az esélyteremtés eszköze

- Az esélyteremtés problémái a magyar iskolarendszerben.
- Az esélyteremtés okai
- Feldolgozási lehetőségek
- Tanár szerepe az esélyteremtésben

Horváth Csaba⁸: Otthonos-fejlődő Budapest

Budapest sikeres fejlesztése mellett fókuszálni kell arra, hogy a fejlődés fókuszában a lakó áll (emberközpontú megközelítés a városközpontú megközelítés helyett). Konkrét stratégia megfogalmazása az otthonos, barátságos Budapestért, amely valódi élettérként funkcionál.

⁵ Bakonyi Tibor: főpolgármester-helyettes, Budapest

⁶ Ikvai-Szabó Imre: főpolgármester-helyettes, Budapest

⁷ Bíró Ibolya: a Fővárosi Közgyűlés Oktatási Bizottságának tagja

⁸ Horváth Csaba: polgármester, Budapest II. kerület

Maciej Maciejewski⁹: „Esély” – „SZANSA” („CHANCE”)

Az előadás az „Esély” című kerületi programot ismerteti, mely a társadalmi helytelen bánásmód elkerülését célozza. Ez egyike a tucatnyi (szociális) környezetvédelmi programnak, melyeket a katowicei iskolákban hajtanak végre. Az „Esély” program most már lendületet kapott; együttműködés alakult ki az iskolák és a kerületi szociális állomások között, de bevonták a helyi vállalkozókat és önkénteseket is. A program azokat a gyerekeket célozza meg, akik tanulási nehézségekkel küzdenek, alacsony az önbecsületük, bizalmatlanságot mutatnak és általában oktatási problémaként jelentkeznek; szüleik többnyire alkoholisták, képzetlenek, munkanélküliek, reménytelenséggel küzdők és otthon gyakorta erőszakosak. A programot öt éve implementálták.

Valentina Badil¹⁰: Nyugat-Moszkva és Magyarország oktatási intézményeinek együttműködése. Tapasztalatok és kilátások

A magyarországi orosz nyelvoktatás számára tankönyveket szállítanak – évente 1000-1500 darabot. Magyarországi kapcsolataikat tekintve Budapest (Kőrösi Csoma Sándor Orosz Tannyelvű Gimnázium) és Nyírbátor emelhető ki. Az előbbivel a #1238 Gimnázium tart fenn kapcsolatot.

Nada Pavser¹¹: Helyi közösségek és a fenntartható jövőért folyó képzés Ljubljanában

Az 1990-es évek első felében a helyi közösségek átszerveződése történt, beleértve az önkormányzatok átalakulását is – ez utóbbiak a lakossághoz való közelebb-kerülést célozták.

A városok és önkormányzatok nemzetközi kapcsolatai különösen gazdasági, társadalmi, kulturális és környezetvédelmi szempontokból fontosak. Néhány szlovén város már tagja az Európai Fennmaradó Városok Kampánynak; fennmaradási indikátorokat vezetnek és figyelnek. Ezek tapasztalatairól szól a beszámoló előadás.

Alföldi György¹²: Józsefváros – Magdolna negyed

- A szociális városrehabilitációs program célja olyan negyed kialakítása, mely képes elfogadni és hosszútávon biztonságos otthont nyújtani a különböző kultúrájú és társadalmi háttérrel rendelkező rétegeknek, generációknak.
- Az Erdélyi utcai iskola oktatási programjának bővítése, az iskola városnegyedben betöltött szerepének erősítése a legfontosabb első lépés.

⁹ Maciej Maciejewski: polgármesteri biztos; addiktológiai problémák vonatkozásában, Katowice, Lengyelország

¹⁰ Valentina Badil: Nyugat-Moszkva Oktatási Osztály vezetője

¹¹ Nada Pavser: vezérigazgató; óvodai és általános oktatás, sport; Ljubljana Városháza, Szlovénia

¹² Alföldi György: vezérigazgató, Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Rt., Budapest, VIII. kerület

- Közösségi Ház létrehozása a Mátyás téren az első lépés ahhoz, hogy a negyedben élő embereket meg lehessen szólítani, és ezáltal lehetőséget biztosítani számukra, hogy bekapcsolódhassanak a rehabilitációs folyamatba.

Szalayné Kelemen Ildikó¹³: Esély a tanulásra („Program a hátrányos helyzetű tanulók számára az Egressyben”)

Két program; mindkettő célja az esélyteremtés (a tanulásra); az érettségiig való eljuttatás.

- Az 1997-ben indult hátránykompenzációs program ismertetése; eredmények, kudarcok.
- A jelenleg órarendbe iktatott szociokultúra tantárgy ismertetése; céljai; eddigi tapasztalatok.

Csillag Ferenc¹⁴: Az esélyteremtés, az esélyegyenlőség és az esélykompenzáció útjai a XXI. Század iskolarendszerében

- Az esélyteremtés, esélyegyenlőtlenség terminológiai értelmezései, történeti áttekintése.
- Oktatásirányítási elemzés.
- Esélyek kiegyenlítését célzó közoktatási alapelvek.

Molnár Géza¹⁵: Ezévi eredményeink

Beszámoló az Oktató Városok Iroda elmúlt évi tevékenységéről. Megjelent a IV. Találkozókról készített, az ott elhangzottakat két nyelven tartalmazó és a IV. Találkozó részvevőinek meg is küldött könyvecske a PowerPoint előadás-illusztrációkat, emlékeztető fotókat és videofelvétel-részleteket is tartalmazó, szintén kétnyelvű CD melléklettel. Lefordítottuk és honlapunkra feltettük az új Charta szövegét. Nem csak a Fővárosi Pedagógiai Intézet (FPI) honlapján, hanem az év folyamán az IAEC honlapján kapott felületünket is karbantartjuk. Az Oktató Városok révén szerzett kapcsolataink az FPI nemzetközi kapcsolatait is élénkítik. A leglényegesebb azonban: immár egy kézen meg nem számolható a közép-európai tagvárosok száma; évente találkozunk, kapcsolataink erősödnek.

¹³ Szalayné Kelemen Ildikó: általános igazgatóhelyettes; Egressy Gábor Kéttannyelvű Műszaki Szakközépiskola, Budapest

¹⁴ Csillag Ferenc: osztályvezető, Fővárosi Pedagógiai Intézet, Budapest

¹⁵ Molnár Géza: az IAEC Közép-európai Irodájának (Oktató Városok Iroda; FPI) vezetője, Budapest